

RUITENBREKERS, scheldnaam gebruikt door Guido Gezelle tegen de West-Vlaamse studentenbeweging in de jaren 1880 wat leidde tot het zogenaamde 'ruitenbrekersincident'.

Op de Leonardus L. de Bo-hulde te Tielt op 3 september 1885, die door de Tieltsse afdeling van het Davidsfonds werd georganiseerd, hield Gezelle een redevoering waarin hij de lof zwaaide van de gevierde en tegelijk scherp uithaalde naar de West-Vlaamse studentenbeweging zoals zij zich manifesteerde in die jaren. Hij bestempelde ze als een "nuttelooze beweginge" en als "naamloos guitenwerk en verwaande ruitebrekerije van machteloze kinderen".

Met zijn uitval wilde Gezelle zich distantiëren van de felle kritiek die het "lakse" Davidsfonds sedert 1884 te verduren kreeg in *De Vlaamsche Vlagge* vanwege de jonge redactieploeg die toen was aangetreden. Maar behalve dat, het veilig stellen van zijn eigen relatie met het Davidsfonds, dat weldra zijn *Hiawatha* zou uitgeven, wilde Gezelle met zijn uitval ook zijn uitdrukkelijke afkeuring doen blijken voor de richting die de West-Vlaamse studentenbeweging in de jaren 1880 uitging, met haar kritiek op het gezag die recentelijk in *De Vlaamsche Vlagge* sterk was toegenomen, haar hang naar taalflamingantisme en haar steun aan de onzijdige Landdagbeweging. Van zulke beweging wilde hij niet meer "de Meester" genoemd worden.

West-Vlaamse studenten, wellicht in hoofdzaak Emiel de Visschere, publiceerden kort daarop, in december 1885, het scherpe pamflet *De Ruitenbrekers* waarin ze Gezelles houding bestempelden als

verraad. Om de herkomst van de brochure te verdoezelen gaven de Antwerpse studenten **Adolf Pauwels** en **Adelfons Henderickx** een Antwerps accent aan de tekst en werden schuilnamen gebruikt als 'sinjoor' en 'meetingist'. De tekst werd ook in Antwerpen uitgegeven. In het Leuvense studentenblad *Onze Vlaamsche Wekker*, dat voornamelijk door West-Vlaamse studenten werd opgesteld, verscheen eveneens een verontwaardigde reactie op de uitlatingen van Gezelle. Van zijn kant probeerde **Hugo Verriest** de gebroken potten te lijmen. In zeven brieven die hij publiceerte in het nieuwjaarsnummer 1886 van *De Vlaamsche Vlagge* poogde hij Gezelle opnieuw als boegbeeld van de West-Vlaamse studentenbeweging naar voren te halen. Voor vele West-Vlaamse jongeren hoefde dat niet meer. In *De Ruitenbrekers* namen zij afstand van de West-Vlaamse beweging, die aanvankelijk zo inherent verbonden was geweest met de blauwvoeterij en kozen zij resoluut voor een taalpolitieke studentenbeweging: "is uwe beweging de Vlaamsche taalvorsing" kon Gezelle erin lezen, "wij eren die, doch zeggen: eerder waardige liefhebberij is het dan beweging. Onze beweging ondertussen is ene andere en leidt naar 't herwinnen – stormerderhand waar het nodig is – onzer Vlaamsche rechten." Hun bewering dat Gezelle met zijn uitval in de kaart speelde van de gezworen tegenstanders van de studentenbeweging werd nog in 1889 treffend bewezen, toen bisschop **Johannes Faict** een beroep deed op de West-Vlaamse dichter om de leerlingenbeweging verder te beteugelen zoals hij het eerder in Tielt had gedaan. Niettemin had de uitval van Gezelle zijn weerslag op de redactie van *De Vlaamsche Vlagge*. De oudere medewerkers **Verriest** en **Emiel Demonie** gaven opnieuw een gematigder koers aan. De kritiek op het Davidsfonds en de lauwe Vlaamsgezinden werd achterwege gelaten.

LITERATUUR: A. Walgrave, 'De historie van Guido Gezelle en de "Ruitenbrekers" (Tielt, 1885)', in *Vlaamsche Arbeid*, 13 (1923), p. 49-60 en p. 110-111; – L. en L. Vos-Gevers, *Dat volk moet herleven. Het studententijdschrift De Vlaamsche Vlagge 1875-1933*, 1976; – L. Gevers, *Bewogen Jeugd. Ontstaar. en ontwikkeling van de katholieke Vlaamse studentenbeweging (1835-1894)*, 1987.

LIEVE GEVERS